

W tym numerze:

- Wybory w Kole Grodzkim – czytaj na stronach 2-3
- Autokarem z Kołem Grodzkim
  - > „Cmentarze I Wojny Światowej – kościoły Gromnik, Siemiechów” – czytaj na stronach 4-5
  - > „Grybów, kościoły Kąclowa, Szalowa, Polna, Wilczyńska” – czytaj na stronach 6-9
- „Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa” – czytaj na stronie 10

WYBORY WŁADZ KOŁA GRODZKIEGO!

Więcej informacji na stronach 2-3

Zdrowych i spokojnych Świąt Bożego Narodzenia, spełnienia marzeń oraz Szczęśliwego Nowego Roku, wszystkim Czytelnikom oraz członkom i sympatykom Koła Grodzkiego życzy
Redakcja Biuletynu.

Szanowni Członkowie Koła Grodzkiego PTTK, uczestnicy naszych wspólnych wycieczek!

Począwszy od października 2008 roku rozpoczęła się ogólnokrajowa kampania sprawozdawczo-wyborcza w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym /PTTK/, której celem jest ocena dotychczasowej działalności turystycznej we wszystkich jednostkach organizacyjnych oraz wybór, zgodnie ze Statutem, nowych władz do kół, oddziałów terenowych oraz do Zarządu Głównego PTTK na dalszą 4-letnią kadencję.

Władze Koła Grodzkiego PTTK wybrane z końcem 2004 roku kończą swoją kadencję w roku 2008, przygotowują do walnego zebrania sprawozdawczo-wyborczego swoich członków, na którym jego uczestnicy będą mogli dokonać oceny działalności władz Koła za okres 2005 do 2008 oraz wyboru kandydatów do nowego Zarządu

i Komisji Rewizyjnej na kolejną kadencję.

Podstawową działalnością władz Koła Grodzkiego w okresie mijającej kadencji było organizowanie turystyki miejskiej po Krakowie (akcja „Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa”), turystyki terenowej wokół Krakowa (akcja „Nie siedź w domu, idź na wycieczkę) oraz turystyki krajoznawczej po wybranych szlakach Małopolski oraz całego kraju.

W organizowanych imprezach turystycznych w poszczególnych latach brało udział od 14 do 16 tysięcy uczestników należących do Koła Grodzkiego, jak i nie zrzeszonych, którym starano się poprzez organizowanie czynnego wypoczynku umożliwić także poznanie kultury duchowej i materialnej Krakowa, regionu krakowskiego, Małopolski i Polski.

Władze Koła Grodzkiego PTTK odczuwają trudności w prowadzeniu działalności turystycznej i dlatego poddają pod rozważenie i jako tematy do dyskusji na zebraniu następujące problemy:

1. zwiększenie stabilności finansowania wynagrodzeń przewodników oprowadzających grupy w naszych akcjach turystycznych i poszukiwanie nowych sponsorów.

2. sposoby promocji turystyki wśród społeczeństwa w celu naboru nowych członków, szczególnie młodzieży, do Koła Grodzkiego /wg statystyki na koniec roku 2007 wśród zarejestrowanych członków Koła było tylko 2% młodzieży w wieku do 15 lat oraz 18,3 % od 16 do 25 lat/.

3. poszukiwanie sposobów zwiększenia płatności zaległych składek członkowskich wśród zarejestrowanych członków /wg statystyki na koniec roku 2007 wśród zarejestrowanych członków tylko 47,6 % płaciło regularnie składki członkowskie/.

4. sposoby zwiększenia organizacyjnej więzi Koła z członkami Koła.

Wyrażamy przekonanie, że uczestnicy zebrania prześlą wiele merytorycznych spostrzeżeń o dotychczasowej działalności Zarządu Koła i Komisji Rewizyjnej oraz wzbogacą nowe władze Koła o wiele cennych wniosków na nową kadencję, a także dokonają dobrego wyboru nowych władz. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń oczekujemy nowych kandydatów wśród osób chętnych do pracy w środowisku turystycznym oraz posiadających nowe pomysły i umiejętności organizacyjne, finansowo-księgowe, prawnicze.

Szanowny Wyborco!

Przyjdź na Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Koła Grodzkiego z legitymacją PTTK i opłaconymi składkami przynajmniej za rok 2007, w dniu 14 stycznia 2009 r. o godz. 17.00 do sali konferencyjnej przy ulicy Jagiellońskiej 6 I p. i dokonaj wyboru nowych władz Koła.

Z turystycznym pozdrowieniem

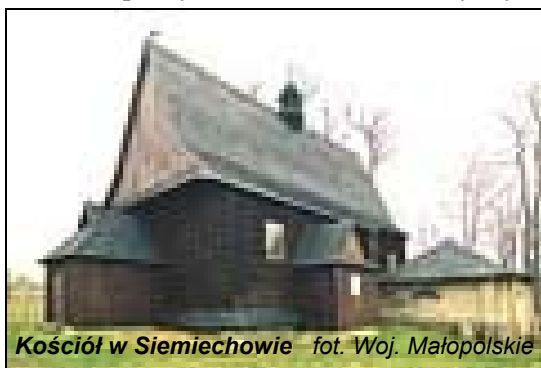
Zarząd Koła Grodzkiego PTTK

AUTOKAREM Z KOŁEM GRODZKIM - 11 LISTOPADA „Cmentarze I Wojny Światowej – kościoły Gromnik i Siemiechów”

11 listopada, Święto Niepodległości wybraliśmy się na kolejną wycieczkę autokarową. Tym razem tematem były cmentarze z okresu I Wojny Światowej w okolicach Ciężkowic oraz kościoły w Gromniku i Siemiechowie. Wycieczkę poprowadził pan Krzysztof Karwan – przewodnik i pilot.

Po ponad godzinnej podróży zatrzymaliśmy się w Zakliczynie, gdzie odwiedziliśmy Cmentarz Wojenny nr 293. Spoczywa na nim 12 żołnierzy wyznania mojżeszowego z armii austro-węgierskiej i rosyjskiej. Zaprojektował go Robert Motka.

W Siemiechowie zobaczyliśmy drewniany kościół p.w. Matki Boskiej Gromnicznej. Pochodzi on z początku XVI wieku, jest jednonawowy o konstrukcji zrębowej, pokryty gontem. Posiada fragmenty polichromii z XVII w oraz kamienną gotycką chrzcielnicę. Obecnie przygotowujemy jest on do remontu. Większość wyposażenia została przeniesiona do znajdującego się obok murowanego kościoła z lat 1929-53, p.w. Ofiarowania Wszystkich Świętych.

Kościół w Siemiechowie fot. Woj. Małopolskie

W otoczeniu kościoła na uwagę zasługuje drewniana kapliczka poświęcona Janowi Pawłowi II, przedstawiająca scenę Ostatniej Wieczerzy. Została ona ręcznie wyrzeźbiona w drewnie, a następnie zamocowana na pniu obumarłej już lipy.

Kolejnym przystankiem na naszej trasie był Gromnik, w którym obejrzeliśmy drewniany kościół z 1 połowy XVIII w oraz cmentarz wojenny nr 145. Kościół jest p.w. św. Marcina Biskupa, jednonawowy, konstrukcji zrębowej, oszalowany i pokryty gontem. Posiada wyposażenie z 1 połowy XVIII w, m.in.: późnobarokowy ołtarz główny z obrazem Św. Marcina, ołtarze boczne z XVIII i XIX w oraz kamienną chrzcielnicę z XVII w. W nadprożu portalu pod wieżą znajduje się płaskorzeźba św. Marcina na koniu z XVIII w.

Po wyjściu z kościoła mieliśmy okazję uczestniczyć w odpuszcie świętomarcińskim. Na cmentarzu wojennym pochowanych jest 131 żołnierzy armii austro-węgierskiej i 14 z armii rosyjskiej. Jego projektantem był Heinrich Scholz.

Wyjeżdżając z Gromnika udaliśmy się do Staszkówki, gdzie zobaczyliśmy dwa z 4 cmentarzy z I Wojny Światowej. Należą one do Okręgu IV – Łużna. Jako pierwszy obejrzelśmy cmentarz nr 119 na którym pochowani są wyłącznie żołnierze armii rosyjskiej. Cmentarz zaprojektował znany krakowski artysta Jan Szczepkowski.

Na wzgórzu Mętlówka – kilkaset metrów dalej – znajduje się drugi co do wielkości cmentarz wojenny w tej okolicy, oznaczony numerem 118. Pochowanych na nim jest ponad 700 żołnierzy z trzech armii zaborczych. Jego charakterystycznym punktem są cztery, 18-metrowe kamienne pylony. Na dwóch z nich zachowały się wbite teutońskie miecze. Ich projektantem jest prof. Hosesaus, natomiast autorem projektu cmentarza jest Anton Müller.

Na koniec zatrzymaliśmy się u stóp Góry Pustki (406 m n.p.m.), na

Nieistniejąca już kaplica „gontyna” na szczycie Góry Pustki

fol. Woj. Małopolskie

zboczu której znajdują się dwa cmentarze z okresu I wojny światowej. Cmentarz nr 122, na którym spoczywa 154 żołnierzy rosyjskich oraz największy w tym rejonie, zlokalizowany bezpośrednio na zboczu cmentarz nr 123. Spoczywa na nim ponad 1 200 żołnierzy z armii austrowęgierskiej, rosyjskiej i pruskiej, w tym 512 Polaków! 829 mogił pojedynczych i 46 zbiorowych zlokalizowane są grupami, tworząc „tarasy”. Na szczycie góry znajdowała się kaplica „gontyna” zaprojektowana przez Dušana Jurkoviča, która spłonęła po odbudowie w roku 1980, natomiast na głównej bramie cmentarza wyryty był następujący napis: *„Za życia skłóceni, śmiercią pogodzeni. Razem złożyli tu kości, gdyż nie ważne kim byli, co dotychczas znaczyli, lecz ... że dochowali wierności...”*. Projektantem obu tych cmentarzy był Jan Szczepkowski.

W drodze powrotnej zatrzymaliśmy się jeszcze przy Wąwozie Czarownic oraz na ciężkowickim rynku, gdzie mogliśmy zregenerować siły. Wycieczka się udała, pogoda była cudowna (może tylko wiatr był trochę za mocny). Wszyscy w dobrych humorach wróciliśmy do naszego miasta.

Kamil Barwacz

AUTOKAREM Z KOŁEM GRODZKIM DO GRYBOWA I OKOLIC – 22.11.2008r.

W piękny zimowy poranek, przy wschodzie słońca, wyruszyliśmy do Grybowa i jego okolic. Wycieczkę prowadził Pan przewodnik Edward Fietko. Zaproponował, że w miarę możliwości i czasu, doda ciekawe obiekty poza programem. Słowa dotrzymał i stworzył wycieczkę miłą, ciekawą, pełną atrakcji i bajowych scenerii, która podyktowała pogoda.

Trasa naszej wycieczki wiodła przez Bochnię – Nowy Wiśnicz (piękne widoki na zamek) – Muchówkę – Lipnicę Murowaną – Tymową – Melsztyn – Zakliczyn do Jastrzębiej, Szalowej, Grybowa, Polnej, Kącłowej, Wilczysk i Bobowej.

W Jastrzębiej koło Ciężkowic zwiedziliśmy „Graciarnię” otwartą we wrześniu 1977r. Zachowały się tam stare sprzęty domowe i narzędzia rolnicze, wyroby wiejskich rzemieślników: kowali, kołodziejów, bednarzy, garncarzy i szewców. Celem „Graciarni” było zachowanie dawnych tradycji i zwyczajów ludowych.

Zaczęliśmy od Szalowej. Barokowy kościół p.w. Św. Michała Archaniola w Szalowej pochodzi z XVIII w. Kościół jest trójnawowy, o konstrukcji zrębowej z fasadą dwuwiekową. W szczycie fasady znajduje się figura św. Michała Archaniola w walce z diabłem. W prezbiterium znajduje się piękna polichromia. Na uwagę zasługują:

- drewniane późnobarokowe ołtarze kolumnowe z dekoracją rokokową
- chrzcielnica z czarnego marmuru.

Kościół wytypowany został w 2000r. do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Następnie pojechaliśmy do Grybowa, położonego na wysokim brzegu nad Białą. Grybów jest miastem założonym przez Kazimierza

Wielkiego w 1340r., na skrzyżowaniu szlaków handlowych na Ruś i Węgry. Zwiedziliśmy starą Plebanię pochodzącą z 1699r., posiadającą bogate zbiory sztuki kościelnej. Obecnie pełni funkcje Muzeum Parafialnego. Wśród eksponatów na uwagę zasługują: gotycki obraz św. Zofii z córkami z ok. 1460r. oraz późnogotycki obraz Świętej Rodziny. Znajduje się tu wiele rzeźb i wyrobów rzemiosła artystycznego, między innymi naczynia liturgiczne. |

Dawna plebania w Grybowie - obecnie Muzeum Parafialne

fot. Województwo Małopolskie

W miejscowości Połna zwiedziliśmy kościół p.w. św. Andrzeja Apostoła. Jest to drewniany, gotycki kościół z XVI w., przebudowany

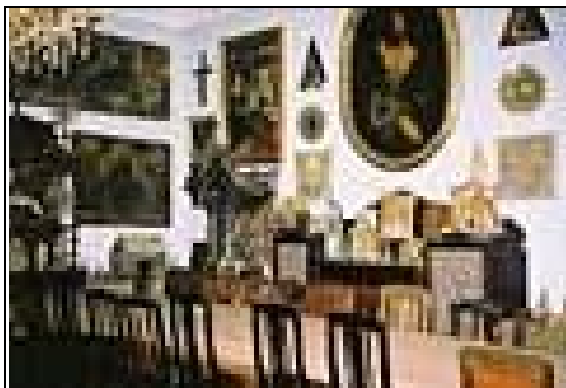
w XIX w. W latach 60 XX w. w prezbiterium odkryto polichromię z XVI w. Ukazuje ona cykl 29 scen z życia i męki Pana Jezusa. Na ścianie bocznej nad drzwiami, znajduje się scena ścięcia św. Jana. W ołtarzu głównym jest zabytkowy, późnorenesansowy obraz NMP Wspomożenia Wiernych. Do zabytków należy zaliczyć również ambonę z XVIII w.

Następną miejscowością była Kąclowa. Przy okazji zwiedzania miejscowego kościoła pan przewodnik wspomniał o stylu polskim, zakopiańskim, który stworzono, aby przeciwstawić się wkraczającemu budownictwu szwajcarskiemu (np. wille w Zakopanym czy Nałęczowie).

Kościół p.w. św. Wojciecha Biskupa został zbudowany w latach 1926-29 według projektu Z. Maczńskiego. Jest jednonawowy, konstrukcji zrębowo-słupowej, oszalowany, zaprojektowany w tradycji dawnego budownictwa regionalnego. Wieża o konstrukcji słupowo-ra-

mowej jest zwieńczona latarnią z kopułką. Nawę i prezbiterium nakrywa dach z blachy, na którym znajduje się wieloboczna sygnaturka. Po bokach nawy są podcienia. Wnętrze kościoła nakryte jest częściowo stropem płaskim, a częściowo pozornym kolebkowym.

Gdy delikatnie zaczęło się ściemniać pojechaliśmy do Wilczysk.

Wewnątrz Muzeum Parafialnego

fol. Województwo Małopolskie

Po drodze oglądaliśmy przepiękny zachód słońca. Wieś założona w 1328r. na szlaku handlowym zwanym Drogą Węgierską. Pierwsza wzmianka o kościele p.w. św. Stanisława Biskupa została zapisana w ok. 1470r. Kościół jest drewniany, konstrukcji zrębowej, oszalowany i pokryty gontem. Na zewnętrznej ścianie prezbiterium

umieszczona jest barokowa grupa Ukrzyżowania z XVIII w. Dachy nad prezbiterium, nawą i przedsionkami są dwuspadowe. Nad prezbiterium znajduje się wieżyczka na sygnaturkę z latarnią nakrytą hełmem ostrosłupowym. Wyposażenie wnętrza to:

- ołtarz główny rokowy z XVIII w. z obrazem św. Stanisława Biskupa wskrzeszającego Piotrowina
- ołtarze boczne: lewy barokowy, prawy późnobarokowy
- chrzcielnica gotycka, kamienna z 1486r.
- ambona z XIX w.

Gdy wracaliśmy z kościoła spotkała nas zawieja śnieżna, do autobusu wróciliśmy jak „żywe bałwany”.

Nadprogramowym punktem wycieczki była Bobowa. W rynku w Bobowej krajobraz był jak z bajki, ogromne czapy świeżego śniegu pokrywały iglaste drzewa i zaświecone latarnie. Miało się wrażenie jakby za chwilę miała rozpocząć się Wigilia.

Wśród licznych zabytków Bobowej zwiedziliśmy synagogę. Znajduje się ona niedaleko rynku, w linii dawnych murów obronnych. Obecnie stanowi jeden z najcenniejszych zabytków żydowskiej architektury sakralnej w Polsce. Została zbudowana w 1756r.. Synagoga w Bobowej jest czynnym miejscem kultu, nabożeństwa odbywają się sporadycznie, podczas pielgrzymek chasydów.

Budynek synagogi jest murowany, z kamienia, na planie prostokąta w stylu barokowym. Główna sala modlitewna nakryta jest dziewięciopólnym sklepieniem, wspartym na czterech słupach, pomiędzy którymi stoi drewniana bima. Na ścianie wschodniej zachowała się pięknie zdobiona stiukowa oprawa Aron-ha-kodesz, pochodząca z lat 1777-78, najlepiej zachowana w Małopolsce. W centralnej części znajduje się wnęka na zwoje Tory. Synagoga została wpisana do krajowego rejestru zabytków w 1968 i 1988r.

Pełni wrażeń po zwiedzeniu tylu obiektów, doceniając zasługi Pana przewodnika, wyruszyliśmy w drogę powrotną. Ponieważ była trudna (opady śniegu, ślisko) dzięki dużym umiejętnościom Pana kierowcy, szczęśliwie wróciliśmy do domu.

Krystyna Grdał

OD REDAKCJI:

Na potrzeby „Biuletynu” artykuł został skrócony. Pełna relacja z wycieczki do Grybowa dostępna jest w Internecie, na stronie: www.kologrodzkie.republika.pl/ebiuletyn

Więcej relacji z wycieczek w internetowym serwisie „E-BIULETYN” pod adresem www.kologrodzkie.republika.pl/ebiuletyn

„Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa”

Minał miesiąc trwania Akcji Koła Grodzkiego PTTK, skierowanej do członków Koła i wszystkich krakowian, pod nazwą „Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa”. Już po raz 37 w cyklu kilkumiesięcznym, w okresie późnej jesieni i zimy proponujemy dokładne zwiedzenie naszego Grodu. Spacery tradycyjnie rozpoczęliśmy od poznania nekropolii: cmentarza Rakowickiego, Salwatorskiego i (co było nowością) cmentarza Żydowskiego przy ul. Miodowej. Atrakcją listopadową było też spotkanie w prestiżowej uczelni – Akademii Sztuk Pięknych – z prof. Stanisławem Rodzińskim, dawnym rektorem tej uczelni, który swoim wykładem „Wkład profesorów i studentów ASP w odzyskanie niepodległości Polski” uświetnił 90 rocznicę tego historycznego wydarzenia. Nadanie Panu Profesorowi honorowej odznaki „Przyjaciela Krakowa” i wykład w szacownej dla Krakowa uczelni stanowiły dodatkowy atut spotkania.

Ponadto w cyklu wycieczek na odznakę brązową rozpoczęliśmy poznawanie Krakowa, od czasów legendarnych, poprzez najstarsze dzieje, przez okres romanizmu, gotyku i renesansu. Chętni na odznakę srebrną i złotą zwiedzili dwa niegdyś miasta leżące pod Krakowem: Kleparz i Podgórze. Uczciliśmy też stu pierwszą rocznicę śmierci człowieka-geniusza: Stanisława Wyspiańskiego.

Listopad minął, ale bardzo gorąco (pomimo chłodnej pogody) zapraszamy do udziału w naszej Akcji w grudniu – czekają jak zawsze ciekawe trasy.

Bogumiła Zajac

TABLICA OGŁOSZEŃ

Wszelkie uwagi, sugestie itp. oraz chęć współpracy proszę zgłaszać osobiście w Biurze Koła Grodzkiego, telefonicznie lub drogą elektroniczną: biuletyn@poczta.onet.pl
Szczegółowe informacje na www.kologrodzkie.republika.pl/biuletyn

Archiwalne wydania „Biuletynu” dostępne są w **Centralnej Bibliotece Górskiej PTTK COTG** w Krakowie przy ul. Jagiellońskiej 6 (II piętro) oraz na stronie: www.kologrodzkie.republika.pl/biuletyn